

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 1 (03)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 1-son 2026 yil*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

1

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Tursunov A.M. O‘zbekiston elektroenergetikasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar va “Yashil” energetikaning o‘rni.....	7
Abdulazizov A.A. Raqamlashtirish sharoitida energetika sanoati korxonalarining barqaror rivojlanish omillari.....	11
Jurayev D.A. Электротехника sanoati korxonalarida ishlab chiqarish jarayoniga ta’sir etuvchi omillar.....	15
Suyarov Sh.S. Konchilik sanoati korxonalarida resurs salohiyatidan samarali foydalanish.....	18
Кариева Л.С. Энергетика sanoati korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo‘llari.....	21
Axtamov A.U. Aksionerlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvning moliyaviy samaradorlikka ta’siri xususida.....	25
Гафуров А.Б. Значение цифровой трансформации управления образованием в высших учебных заведениях.....	29
Абиткариев А.М. Значение развития человеческого капитала и стимулирования трудовой деятельности.....	33
Abdullayev D.G’. Intellektual kapital: tushunchasi, mazmuni va taraqqiyoti.....	37
Abdullayev M.G’. Xodimlarning professional rivojlanishini baholash usullari.....	42
Isakov A.Y. Tadbirkorlik sub’yektlarida raqobat ustunliklarini shakllantirishning asosiy omillari.....	46
Ashurova G.N. Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish va uning zahira resurslari.....	52
Yo‘ldosheva M.F. O‘zbekistonda davlat budjeti daromad va xarajatlarining tarkibi va ularning statistik tahlili.....	56
Қулматов А.А. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlikni mintaqalarda qulqab-qulqablash mexanizmlari.....	61
Babayev A.N. Yoshlar bandligini ta’minlashni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari va institutsional mexanizmlari.....	67
Sharipov H.A. Oilaviy tadbirkorlikning iqtisodiy mazmuni va xo‘jalik yuritish shakli sifatidagi o‘ziga xos belgilari.....	71
Турдиева Я. Анализ коррупционных рисков в системе гчп в сфере дошкольного образования.....	75
Vaxidov A.K. Personalni tanlash va ishga yollashning xorijiy tajribalari.....	78
Gaymatova D.G’. Biznes faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy-matematik tahlil.....	83
Pardayev E.E. Xizmat ko‘rsatish jarayonlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi.....	87
Ibragimova S.A., Muradov Sh.D. Aksiyadorlik jamiyatlari boshqaruvida innovatsion usullarni joriy etishning zamonaviy tendensiyalari.....	91
Адилов Б.Б. Социальные услуги в Республике Узбекистан: современное состояние, проблемы и перспективы развития.....	96
Yoqubova Z.T. Tarkibiy o‘zgarishlar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi mutanosiblikni ta’minlashning konseptual asoslari.....	101
Saidaxmedova N.I., Aripov A.S. Oliy ta’lim tashkilotlari boshqaruv tizimini shakllantirishda iqtisodiy nazariyalarning metodologik ahamiyati.....	106
Abduvoyeva X.Sh. O‘zbekistonda davlat ijtimoiy xarajatlarining aholi farovonligiga ta’sirining korrelyatsion–regression tahlili.....	111
Умаров А.А. Хорижий тажрибаларга асосан янги банк хизматларини жорий этилишини ривожлантириш натижасида тижорат банкларини хизматлар жозибadorligini oshirish... Shoraximova Z.N. «O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalarida qayta sug‘urta orqali risklarni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholash».....	116
Умурзакова З.С. Меҳнат омилидан фойдаланишни такомиллаштириш yo‘llari.....	126
Karimov X.O. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishning institutsional strategiyalari.....	130

Aхунов М.А. Корхона иқтисодий самарадорлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари.	134
Ахмаджонов С.С. Корхона асосий фондларидан фойдаланишни яхшилашнинг ижтимоий-иқтисодий самараси.....	138
Abdullayeva Sh.А. Veb-texnologiyaga asoslangan bir turdagi tovar zaxiralarini boshqarish va amaliy masalalarni optimallashtirish.....	142
Дусанов С.М. Таълим тизимида рақобат муҳитини ривожлантиришнинг молиявий ресурслардан фойдаланиш аҳамияти.....	146
Мамаражобов А.С. Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati natijalarini reytinglash va undan foydalanish masalalari.....	151
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Kadrlar qo‘nimsizligining korxonalarida samaradorligiga ta’siri.....	157
Ikromjonova M.U. To‘qimachilik korxonalarida mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning iqtisodiy mohiyati va tarkibi.....	160
Madaminjonov A.O. To‘qimachilik korxonalarida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish hisobini rivojlantirishning iqtisodiy jihatlari.....	164
Jamoliddinova S.S. Ustama xarajatlarning iqtisodiy mohiyati, tarkibi va ishlab chiqarish tannarxini shakllantirishdagi o‘rni.....	168
Akbaraliyev A.E. O‘zbekiston Respublikasida investitsiya siyosati va investitsiya dasturlarining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni.....	173
Эрматова С.И. Учет обязательств в хозяйствующих субъектах.....	178
Maxsudov Sh.S. To‘qimachilik sanoati korxonalar faoliyati samaradorlikni monitoring qilishning ahamiyati.....	181
Boyev X.I., Adilov B.B. Mahalliy byudjetlar barqarorligi — ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlash omili sifatida.....	186
Raxmonova N.A. Biznes ta’limida raqamli transformatsiya va innovatsion o‘qitish strategiyalari.....	190
Якубова Д.М. Применение экономико-математических моделей в промышленном производстве.....	194
Ibrohimov N.B., Jabbarov K.Y. Aylanma iqtisodiyotga o‘tishning fundamental asoslari: chiziqli modelning cheklovlari va barqaror rivojlanish imkoniyatlari.....	198
Matyoqubova D.O. Biznes tuzilmalarining innovatsion rivojlanishini diversifikatsiya qilish.....	202
Rahmatullayeva F. Andijon viloyatida yoshlar tadbirkorligi rivojlanishining tarmoqlararo diversifikatsiyasi va iqtisodiy faollikka ta’siri.....	206
Mamajonov L.A. Mahalliy byudjet daromadlarining barqarorligini ta’minlash yo‘nalishlari.....	209
Давруков Ф.У. Инновационные механизмы демонополизации в условиях цифровой трансформации экономики Республики Узбекистан.....	213
Убайдуллаева Н.Р. Роль перестрахования в управлении катастрофическими рисками и обеспечении финансовой устойчивости страховых компаний.....	222
Abdullayev A.A. Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	227
Alimov O.N. O‘zbekiston Respublikasida jamg‘arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimining huquqiy asoslari va rivojlanish istiqbollari.....	230
Sultonov B.M. Oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishda va boshqaruv mexanizmi bo‘yicha institutsional asoslari.....	235
Mamajonova N.A. Innovatsion rivojlanish sharoitida iqtisodiy tizimlarni boshqarish nazariyalarining transformatsiyasi hamda uning evolyutsiyasi.....	239
Sanaqulova A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish: muammolar va imkoniyatlar.....	243
Nazarov N.N. Hududiy barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish.....	247
Toshpulatov A.M. Qurilish materiallari sanoati korxonalarida ishlab chiqarish hajminiga oid qarashlar va uning mohiyati.....	251
Sanaqulova A., Ochilova M. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot.....	254
Umarov I.Y. Xalqaro darajada sifat menejmenti va ISO standartlarini rivojlanish tendensiyalari tahlili....	257

doimiy ravishda yangilanib borishni talab qiladi hamda ichki salohiyat va tashqi muhit uyg‘unligida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Смит, А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с.
2. Рикардо, Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Д. Рикардо. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с.
3. Say J.B. *A Treatise on Political Economy*. — London: Longman, Hurst, Rees, Orme, and Brown, 1821.
4. Маршалл, А. Принципы экономической науки / А. Маршалл. – М.: Эксмо, 2007. – 832 с.
5. Шумпетер, Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер; пер. с нем. В. С. Автономова. – М.: Эксмо, 2008. – 864 с.
6. Норт, Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт; пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 2007. – 180 с.
7. Портер, М. Конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М.: Вильямс, 2005. – 608 с.
8. Teece, D. J. Explicating dynamic capabilities // *Strategic Management Journal*. — 2007. — Vol. 28, No. 13. — P. 1322–1330.

UDK:675

CHARM POYABZAL SANOATINING XOM-ASHYO ISHLAB CHIQRISH VA UNING ZAHIRA RESURSLARI

ПРОИЗВОДСТВО СЫРЬЯ И ЕГО РЕЗЕРВНЫЕ РЕСУРСЫ В КОЖЕВЕННО-ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

RAW MATERIAL PRODUCTION AND RESERVE RESOURCES OF THE LEATHER AND FOOTWEAR INDUSTRY

Ashurova Guljahn Nuralyevna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NOTM Iqtisodiyot kafedrası assistenti

Annotatsiya

Ushbu maqolada charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish jarayoni, jahon tajribasi, O‘zbekistonning mavjud resurslari, tarmoqning rivojlanish istiqbollari va strategik zahira siyosati keng qamrovli tarzda yoritilgan. bozor iqtisodiyot sharoitida charm-poyabzal sanoat korxonalari sifat menejmenti tizimi boshqarish va uni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: Charm sanoati, poyabzal ishlab chiqarish, xom-ashyo, zahira resurslari, chorvachilik, qayta ishlash texnologiyalari, strategik zahira, jahon tajribasi,

В статье всесторонне рассмотрены процессы производства сырья в кожевенно-обувной промышленности, мировой опыт, имеющиеся ресурсы Узбекистана, перспективы развития отрасли и политика формирования стратегических резервов. Также проанализированы факторы, влияющие на управление и развитие системы менеджмента качества на предприятиях кожевенно-обувной промышленности в условиях рыночной экономики.

Ключевые слова: кожевенная промышленность, производство обуви, сырьё, резервные ресурсы, животноводство, технологии переработки, стратегические резервы, мировой опыт.

This article provides a comprehensive analysis of the raw material production process in the leather and footwear industry, global best practices, Uzbekistan’s existing resources, development prospects of the sector, and strategic reserve policies. It also examines the factors influencing the management and development of quality management systems in leather and footwear enterprises under market economy conditions.

Keywords: Leather industry, footwear production, raw materials, reserve resources, livestock farming, processing technologies, strategic reserves.

Charm poyabzal sanoati yengil sanoatning eng muhim tarmoqlaridan biri bo‘lib, mamlakat iqtisodiyotida katta ulushga ega. Ushbu soha aholining kundalik ehtiyojini qondirish, iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash, bandlik yaratish va eksport salohiyatini oshirishda muhim o‘rin egallaydi. Zamonaviy texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda charm poyabzal ishlab chiqarish korxonalarida texnologik jarayonlarni modernizatsiya qilish, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish va sifat standartlariga rioya etish muhim ahamiyat kasb etadi. Rivojlangan sanoat davlatlari (Italiya, Xitoy, Turkiya, Hindiston, Braziliya) charm poyabzal sanoati yetakchi o‘rinda turadi. O‘zbekiston esa keyingi yillarda charm sanoatini modernizatsiya qilish orqali ichki bozorni to‘liq ta‘minlash hamda eksport salohiyatini oshirish yo‘lida faol islohotlarni amalga oshirmoqda [1,2,3].

Rivojlangan sanoat davlatlari (Italiya, Xitoy, Turkiya, Hindiston, Braziliya) charmni qayta ishlash bo‘yicha jahon bozorida yetakchi o‘rinda turadi. O‘zbekiston esa keyingi yillarda charm sanoatini modernizatsiya qilish orqali ichki bozorni to‘liq ta‘minlash hamda eksport salohiyatini oshirish yo‘lida faol islohotlarni amalga oshirmoqda [1,2,3].

Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish jarayonini mahalliy va xorijiy tadqiqotchilarning masalan, I.Ansoff, R.Bozel, A.Dayn, J.Juran, E.Dolan, P.Druker, E.Deming va boshqalarning asarlaridan foydalanilgan. Rossiyalik mualliflarning asarlari orasida Yu.I Robrin., S.A.Zaitsev, V.M.Mishin, E.A.Kovrogin, V.A.Vasilev, V.N.Ostrovskaya, A.I.Pechenkinning tadqiqotlarini alohida ta‘kidlash kerak [4, 5, 6, 7]. Mahalliy tadqiqotchilar N.K.Yuldashev, D.Yusupova N.X.Xalilov va boshqalar sifat va boshqaruv tizimlarini takomillashtirish masalalarini o‘rganishdi [12-15].

Charm poyabzal sanoatida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirish, xom-ashyo ishlab chiqarish jarayoni, jahon tajribasi, uni takomillashtirish xususiyatlari yetarlicha o‘rganilmagan. Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish jarayoni, jahon tajribasi, uni takomillashtirish masalalarini baholash va boshqarish tizimining individual nazariy metodologik jihatlarini ochib beradigan faqat mahalliy tadqiqotlar mavjud. Tadqiqot mavzusining hozirgi holatini tahlil qilish asosida xulosa qilish mumkinki, bozor iqtisodiyot sharoitida charm-poyabzal sanoat korxonalarini tizimi boshqarish va uni rivojlanishiga ta‘sir etuvchi omillar tahlil etilgan. Ushbu sanoatning barqaror rivojlanishi ko‘p jihatdan xom-ashyo bazasi, uning shakllanishi, zahira resurslari va ta‘minot zanjirining samaradorligiga bog‘liq. Xom-ashyo manbalari

- Chorvachilik terilari
- Sintetik materiallar
- Polimer tagliklar
- Kimyoviy reagentlar

1. Chorvachilik terilari. Teri xom ashyosi — bu chorva hayvonlaridan olinadigan va sanoatda qayta ishlash uchun mo‘ljallangan tabiiy materialdir. Poyabzal ishlab chiqarishda teri mustahkamligi, elastikligi va gigiyenik xususiyatlari bilan ajralib turadi. Poyabzal sanoatida asosan qoramol, qo‘y va echki terilaridan foydalaniladi. Qoramol terisi tagcharm va ustki qism uchun, qo‘y va echki terilari esa yumshoqligi sababli ustki poyabzal qismlarida qo‘llaniladi.

2. Sintetik materiallar. Sintetik materiallar — bu kimyoviy yo‘l bilan olinadigan sun‘iy materiallar bo‘lib, poyabzal sanoatida muhim xom ashyo sifatida qo‘llaniladi. Charm poyabzal sanoatida poliuretan (PU), polivinilxlorid (PVC), EVA, kauchuk va sun‘iy charm keng qo‘llaniladi.

3. Polimer tagliklar. Polimer tagliklar — bu sintetik yoki yarim sintetik polimer materiallardan tayyorlangan poyabzal tagliklari bo‘lib, ular yuqori texnologik xususiyatlarga ega. Polimerlar molekulyar tuzilishiga ko‘ra elastiklik, mustahkamlik va sinishga chidamlilik kabi xususiyatlarni

ta’minlaydi. Polimer tagliklarda ishlatiladigan asosiy materiallar: poliuretan (PU), termoplastik rezina (TPR), polivinilxlorid (PVC), etilen-vinilatsetat (EVA), termoplastik poliuretan (TPU),

4. Kimyoviy reagentlar. Kimyoviy reagent — bu ma’lum bir kimyoviy reaksiyani boshlash, tezlashtirish yoki aniqlash uchun qo‘llaniladigan modda. Reagentlar qattiq, suyuq yoki gaz holatda bo‘lishi mumkin. Xulosa qilib aytganda kimyoviy reagentlar ilm-fan va sanoatning ajralmas qismi bo‘lib, ularni to‘g‘ri tanlash va ishlatish samaradorlik va xavfsizlikni ta’minlaydi.

Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish jarayonlari, jahon tajribasi, O‘zbekiston sanoatining holati va zahira resurslarini chuqur tahlil etishga qaratilgan.

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy usullar qo‘llanildi:

1. Jahon charm sanoatida xom-ashyo ishlab chiqarishning holati. Dunyo charm ishlab chiqarishida quyidagi mamlakatlar yetakchi: Xitoy–dunyodagi tayyor poyabzal mahsulotlarining 55% ishlab chiqaradi; charm qayta ishlashda ham yetakchi, Hindiston – yiliga 3 milliarddan ortiq poyabzal va katta hajmda qoramol terisi eksport qiluvchi davlat. Braziliya – qoramolchilik rivojlangan, tabiiy charm eksporti bo‘yicha “TOP-5”likda, Turkiya – yuqori sifatli charm va poyabzal mahsulotlarini jahon bozoriga yetkazib beruvchi yetakchi ishlab chiqaruvchi, Italiya – premium toifadagi charm, moda va dizayn bo‘yicha dunyoda 1-o‘rin. Bu davlatlarning umumiy jihati — xom-ashyo ishlab chiqarishdan tortib tayyor mahsulotgacha chuqur integratsiyalashgan sanoat tizimiga egaligidir [1,2,3].

2. Jahon tajribasining asosiy xususiyatlari. Rivojlangan davlatlarda xom-ashyo sifatining barqarorligi, eksport salohiyatining yuqoriligi va yuqori texnologiyali ishlab chiqarish jarayoni sanoatning asosiy ustunliklari hisoblanadi.

3. O‘zbekiston charm poyabzal sanoatining xom-ashyo bazasi. O‘zbekiston chorvachilik salohiyatiga ega bo‘lgan davlat sifatida charm xom-ashyosining katta qismini o‘zi yetishtiradi.

4. Zahira resurslari. Zahira resurslari ikki toifaga bo‘linadi:

a) Jahon tajribasida zahira resurslari - Italiya va Turkiyada charm materiallari uchun 6–12 oylik strategik zaxira yaratiladi; Xitoyda xom teri zaxiralari maxsus muzlatish markazlarida saqlanadi; Hindiston chorvachilik fermerlari bilan charm sanoati o‘rtasida uzoq muddatli kontraktlar tuzadi.

b) O‘zbekistondagi zahira resurslari-mahalliy chorvachilikdan olinadigan teri xom-ashyosi; kimyo sanoatidan keladigan bo‘yoqlar va reagentlar; polimer taglik ishlab chiqaruvchi korxonalar; davlat tomonidan moliyalashtiriladigan xom-ashyo omborlari [4,5,6, 7]. .

5. Muammolar - mahalliy xom-ashyo sifatining notekisligi; texnologik modernizatsiya sustligi; importga qaramlik; energiya xarajatlarining yuqoriligi.

6. Yechimlar – Italiyaning charm qayta ishlash texnologiyalarini joriy etish; “Charm klasterlari”ni rivojlantirish; zamonaviy zaxira omborlari qurish; sintetik materiallar ishlab chiqarishni kengaytirish.

Yuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, charm poyabzal sanoatining xom-ashyo bazasi va zahira resurslarini rivojlantirish O‘zbekistonning raqobatbardoshligini oshiruvchi muhim omildir. Jahon tajribasida charm sanoati yuqori sifat, ekologik standartlar va samarali zahira boshqaruvi orqali rivojlanmoqda. xususan, Italiya, Turkiya, Xitoy kabi davlatlar tajribasi, O‘zbekiston uchun texnologik modernizatsiya yo‘nalishida katta imkoniyatlar yaratadi. Strategik zaxira siyosati, resurslarni tejash, eksport salohiyatini oshirish — kelgusi yillarda tarmoqni rivojlantirishning asosiy ustuvor yo‘nalishlaridir. O‘zbekiston esa katta chorvachilik salohiyati, ishlab chiqarish bazasi va eksport imkoniyatlari bilan tarmoqni tez sur‘atlarda rivojlantirish imkoniyatiga ega.

Xulosa qilib aytganda, xom-ashyo bazasining mustahkamlanishi, tarmoqning raqobatbardoshligini oshirish, eksport bozorlarini kengaytirish va mahalliy brendlarni rivojlantirish orqali O‘zbekiston charm poyabzal sanoati jahon bozorida munosib o‘rin egallashi mumkin. Xom-ashyo bazasini mustahkamlash, strategik zahiralarni oshirish va jahon standartlarini tatbiq etish — tarmoqning raqobatbardoshligini kafolatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Развитие коженно-обувной промышленности в Республике Беларусь/ Д.В. Демидюк. — Полесский государственный университет, 2013.

2. Разработка и совершенствование методов проектирования обувной оснастки / С.В. Грисько. — Санкт-Петербург, 1999.
3. Кожевенно-обувная промышленность //Электронная библиотека.- 2024.
4. Управление качеством: учебник/ коллектив авторов; под общей редакцией С.А.Зайцева. – Москва : КНОРУС, 2018. - . – (Бакалавриат и магистратура). 9-10 стр.
5. Ребрин Ю.И. Управление качеством: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2004.
6. Мишин В.М. Управление качеством: Учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Менеджмент организации»/ В.М. Мишин — 2-е изд. перераб. и доп. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 7-9 с.
7. Ковригин Е.А., Васильев В.А. Пути развития СМК в условиях цифровизации // Компетентность / Competency (Russia). — 2020. — № 6. (стр. 12-17)
8. ISO 9001:2015. Международный стандарт на системы менеджмента качества. Наблюдения, интерпретация, анализ, критика, советы / В.А. Качалов. — Москва: ИздАТ, 2020. — 320 с.
9. Аудит систем менеджмента на соответствие требованиям ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, ISO 50001. Практикум / В.А. Качалов. — Москва: ИздАТ, 2019. — 480 с.
10. Системы менеджмента на основе ISO 9001:2015 и ISO 14001:2015. Комментарии, рекомендации, практика внедрения/ В.А. Качалов. — Москва: ИздАТ, 2017. — 400 с.
11. Metrology for the economy and society digitalization; https://www.ptb.de/cms/fileadmin/internet/forschung_entwicklung/digitalisierung/.
12. N.X.Xalilov. “Methodological aspects of development of quality management system in an industrial plant as a basis for increasing its competitiveness”. Journal of Management Value & Ethics. 2017 March. Vol. 7 № 1.
13. Халилов Н.Х., Сафина Н.Т. «Современные проблемы управления качеством на предприятиях лёгкой промышленности в Республике Узбекистан». Colloquium-journal №15 (138), 2022 Część 1 (Warszawa, Polska). (ISSN 2520-6990 ISSN 2520-2480) 81-83p. [электронныйресурс]<https://colloquium-oournal.org/wpcontent/uploads/2022/06/Colloquium-journal-2022-138-1>.
14. Khalilov N.Kh., Safina N.T. “DIGITALIZATION - AS THE MAIN FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM OF THE TEXTILES INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN”. World Bulletin of Management and Law (WBML) Available Online at: [электронный ресурс] <https://www.scholarexpress.net> Volume-19, February-2023 ISSN: 2749-3601.
15. Khalilov Nurullo Khamidillayevich, Safina Nafisa Talgatovna, “Development of the quality management system of industrial enterprises the main factor of increasing the competitiveness of products”. “World Economics and Finance Bulletin”, 2022. [электронный ресурс] <https://www.scholarexpress.net/>